



## Dokumendihaldusnõukogu koosoleku protokoll

Tallinn

17.09.2014 nr 26-3/14-  
00226/005

**Algus:** 13.30    **Lõpp:** 15.40

**Juhatas:** Liivi Karpištšenko

**Protokollis:** Alar Teras

**Võtsid osa:** Ilona Kään, Liis Mesi-Sarapuu (Kerli Naruski asendaja), Liivi Leomar, Kärt Allert, Liis Laaneloog, Hille Oidema, Reet Ringo, Riina Velleste, Toivo Jullinen, Irina Ivahnenko, Terje Viertek, Marve Kaljumäe, Uno Vallner.

**Puudusid:** Terje Mäesalu, Keskkonnaministeeriumi esindaja

**Kutsutud:** Pille Noodapera (RA), Elve Adamson (AKI), Marit Valgjärv (AKI), Bert Blös (JuM), Janek Rozov, Risto Hinno, Allar Viik, Kairi-Ly Einborn (MKM).

**Päevakord:**

1. Avalike dokumendiregistrite masinloetavus
2. AvTSi täiendamise ettepanekud
3. Ettevalmistus dokumendivahetusviiside 2014.a statistilise aruandeks
4. Muud küsimused

Liivi Karpištšenko avas koosoleku ja tutvustas päevakorda. Selgitas, et väljaspool tööplaanu toimuva koosoleku kokkukutsumise tingis eelkõige avalike dokumendiregistrite masinloetavuse teema.

### 1. Avalike dokumendiregistrite masinloetavus

Liivi Karpištšenko: AvTS-i on muudatused sisse viidud 2012.a ja need hakkavad vanade andmekogude osas kehtima 01.01.2015. Avaandmete roheline raamat on läinud valitsusse. JuM ja AKI on selle küsimusega tegelenud ning AKI on andnud oma juhendis näpunäiteid, kuidas eraelu puutumatust tagada. Teema oli 2014.a juunis DHN-is arutusel. Selgus, et asutustel on muresid. AKI-le oli tol hetkel tehtud JuM-i poolt järelepärimine. Augustis oli järgmine kohtumine JuM-is. Kaasatud olid ka MKM ITAO ja RISO ning ka SiM ja PPA. Tol hetkel tekkis tunne, et avalikud dokumendiregistrid (ADR) võiks asutused tunnistada tervikuna kinniseks, kuna on oht, et tekib kahju isikute eraelule. Leppisime kokku, et selgitame DHN-i kaasabil, kui palju on ADR-ides isikuandmeid sisaldavaid sarju ja kui palju võib olla muud tundlikku infot. JuM on esitanud MKM RISO-le ettepaneku, et enne seaduse jõustumist loodud andmekogude puhul lükata jõustumist edasi. Tulime ka tagasi meie ühe vana AvTS muutmise ettepaneku juurde, mis puudutas neid taotlusi, mis kantakse EDHS-idesse ainult seetõttu, et seadus seda nõuab, kuid need registreeritakse, hoitakse ja menetletakse teistesse infosüsteemidesse.

Relika Metsallik-Koppeli ettekanne. Protokollile on lisatud ettekande slaidid „Masinloetavad avalikud dokumendiregistrid (ADR)“.

Arutelu.

Kärt Allert: Kas AKI juhise osas on seisukoht on muutunud?

Liivi Karpištšenko: Ei ole muutunud. Kirjas on, et tuleb analüüsida, kas tekib riive ja piirata masinloetavana allalaadimist sarjade kaupa (§ 92).

Relika Metsallik-Koppel: Osa KOV-e on vastanud, et neil ei ole ühtegi isikuandmeid sisaldavat sarja. Et KOV-idel on ühetaolised ülesanded, siis tõenäoliselt neid siiski on.

Elve Adamson: Teeme valdade seiret ja on selgunud, et osasid AK märkega dokumente ei kantagi sisse ADR-i, ka metaandmeid mitte. See ei ole muidugi õiguspärane ning võib jääda mulje, et mõnes vallas ei antagi sotsiaaltoetusi. KOV-ide näitel võin öelda, et on juhtumeid, kus dokumendi pealkiri sisaldab eraelulisi andmeid või on juures ka mõni fail eraeluliste andmetega.

Bert Blös: Miks me tahame EDHS-id teha avalikuks, masinloetavaks? Kas need peavad olema masinloetavad? Mis kasu või lisandväärtust me saame sellest, et riigiasutuste, KOV-ide, kogu avaliku sektori vaheline liiklus on avalik?

Liis Laaneloog: Kasu on ajakirjanikele.

Uuno Vallner: Infovabaduse põhimõte. Kõik, mis on avalik, peab olema ka masinloetav ja taaskasutatav. See on AvTS-is kirjas. Pidime AvTS-i viima vastavusse direktiiviga.

Bert Blös: Direktiivist ei tule nõuet EDHS-ide kohta, et need peavad olema avalikud. Taaskasutatav on teave, mis on seaduses öeldud. Oluline on, et AvTS ütleks, mis kategooriad on masintöödeldavad. Lisaks eraelule on ohus ka riigi julgeolek.

Toivo Jullinen: See on Eesti poliitiline valik, et meil on kogu dokumendivahetus avalik. Sellepärast on meil ka suuremad ohud. Prantsusmaa ja Hispaania on näitajate järgi teinud kõik taaskasutatavaks, kuid tegelikkuses on neil juurdepääsupiirangud 30 aastat.

Bert Blös: Eesti AvTS on alates 1996.a olnud väga eesrindlik võrreldes teiste riikidega. Meie tegevus on väga läbipaistev. Seega peaks seaduses määrama, mis kategooriad on masintöödeldavad. Direktiivis on 12 kategooriat, mis ei ole avalikud.

Liis Mesi-Sarapuu: Teeme MTA-s masspostitusi - kümned tuhanded metaandmed sisuga „eraisik, maksuotsus“. Mis on sellest infost kellelgi kasu?

Kärt Allert: Meie kasutame ADR-is isikute nimesid, et inimene saaks vaadata, kas tema pöördumine on kohale jõudnud. Ei avalda aga sarjade pealkirju. EDHS-id tuleb sulgeda otsingumootoritele, kuid allalaetavad andmed dokumendiregistritest muutuvad siis otsingumootoritele avatuks.

Liivi Karpištšenko: Samas võib isiku kohta teha järeldusi isegi sellest, kui ta suhtleb mõne konkreetse asutusega. Näiteks kui asutuse tegevus on seotud tervise, töötusega. Initsiaalide kasutamise kohta on välja toodud, et väikses KOV-is võib isik olla initsiaalide kaudu üheselt tuvastatav isegi siis, kui ta initsiaalid on muidu sageli esinevad.

Bert Blös: Praktikas on nii, et iga andmekogu puhul peab kogu andmekoosseisust ära märkima, mis andmed ei ole avalikud ja võtta isikuandmed küljest ära ning kõik muu teha avalikuks.

Toivo Jullinen: Need samad ettepanekud olid juba olemas seaduse menetlemise ajal. Millegipärast ei arvestatud.

Elve Adamson: Haridusasutuste seire käigus selgus, et dokumendihaldurid ei oska piiranguid panna. Pannakse üheks päevaks või vastuskirja tegemisel võetakse piirang maha. Need on näited, kui info läheb valesti avalikuks.

Irina Ivahnenko: Arendajad vastasid RIA küsimusele valmisoleku kohta ADR-ide andmete masinloetavana avamise kohta. Küsiti ka, kas on erinevusi, kui ADR on allalaaditav tervikuna või osade kaupa. Interinx vastas näiteks et neil on võimalik ka sarjade kaupa. Nortal ja Edisoft vastasid, et nende ADR-id on allalaetavad. Andmevälju saab konfigureerida. Webware ei toeta ADR-ide tervikuna allalaadimist. Andmemahu piirang tuleb panna. Dokumendiliikide kaupa allalaadimine oleks ka lahendus. NetGroup ütles, et võimalik. Uptime ei tulnud vastust.

Elve Adamson: Kui sarjas on nii avalikke kui piiranguga dokumente, siis ei ole õiguspärane tervet sarja kinni panna. Varasemates andmetes on väga palju delikaatseid andmeid sees. Praegu sisestamine korrektsem. See on selgunud seire käigus. Sellised on ohud.

Liis Mesi-Sarapuu: Võiks kaardistada, et millised on need andmed, mis on vajalikud riigi läbipaistvaks toimimiseks.

Liis Laaneloog: Minu ettepanek on, et ADR-id masinloetavuse nõude alt välja jätta. Avalikud dokumendid jääksid klikitavateks.

Liivi Karpištšenko: Panen hääletusele DHN-i ettepaneku AvTS-i muutmiseks, et jätta ADR-Id välja masinloetava nõude alt välja.

Hääletustulemus: Poolt 12, vastu 1.

### **Otsustati: Esitada JuMi-le ettepanek AvTS-i muutmiseks, et jätta dokumendiregistrid masinloetavuse nõude alt välja.**

Põhjendused: metaandmete sisestamise ja kuvamise praktika on väga erinev, esineb vigu, isikut identifitseerivad andmed on tuvastatavad, ebaotstarbekas, riive eraelu puutumatusel, muud aspektid näit kriminaalasjad, teatud asutustes (nt sisejulgeoleku asutused, MTA) töötamine, julgeolekule riive (teenus, mis jälgib riigi tegevust, järeldused kirjavahetuse põhjal näiteks).

## **2. AvTSi täiendamise ettepanekud**

Liivi Karpištšenko: AvTS ütleb, et kõik saabuvad ja väljaläinud dokumendid tuleb registreerida dokumendiregistris. Dokumendiregistri kirjeldusest on üheselt aru saada, et mõeldud on EDHS-e. Eraelu puutumatus teema on sisse tulnud suurte dokumendimahtude juures, kus teavet töödeldakse teistes süsteemis ja siis dubleeritakse EDHS-i, kuna seadus seda nõuab. Kohtute seaduses on menetlusdokumentide kohta eraldi säte.

Arutelu.

Bert Blös: AvTS muutmise eelnõu on valmis ja tuleb 38. või 39. nädalal MKM-i eelkooskõlastusele.

Liis Mesi-Sarapuu: E-maksuametis on tuhandeid dokumente, mis toimetatakse selle süsteemi kaudu kätte. Näiteks maamaksuteated. Dubleerimist EDHS-i pole mõtet teha.

Liivi Karpištšenko: Ettepanek oleks, et isikuga seotud dokumente ei pea kandma EDHS-i, kui need on juba kantud teise infosüsteemi ja isikule on tagatud juurdepääs dokumentidele selle infosüsteemi kaudu. Juurdepääs kas siis iseteeninduskeskkonnas või nt eesti.ee vahendusel.

Janek Rozov: Toetan, kuna näiteks juba soovitakse tulla eurorahasid taotlema selliste liideste tegemiseks.

Elve Adamson: Samas tuleks eriseaduses siiski määrata, kuidas teistes andmekogudes registreeritakse. Vastasel juhul ei registreeritagi kusagil.

Liivi Karpištšenko: Seda saab öelda seletuskirjas. Panen hääletusele DHN-i ettepaneku AvTS-i muutmiseks, et isikuga seotud dokumente ei pea kandma EDHS-i, kui need on teises infosüsteemis ja isikule on tagatud juurdepääs dokumentidele selle infosüsteemi kaudu.

Hääletustulemus: Poolt 13.

**Otsustati: Esitada JuM-le ettepanek AvTS-i muutmiseks, et isikuga seotud dokumente ei pea kandma EDHS-i, kui need on juba kantud teise infosüsteemi ja isikule on tagatud juurdepääs dokumentidele selle infosüsteemi kaudu.**

### **3. Ettevalmistus dokumendivahetusviiside 2014.a statistilise aruandeks**

Liivi Karpištšenko: Dokumendivahetuse statistikast. Eesmärk, et avalik suhtlus oleks 95% paberivaba. Välisriikidega suhtlust ei vaatle. Selle peab saama välistatud, kuna me ei saa võtta kohustust teiste riikide eest. Võib-olla peab sealt edasi minema ka välissuhtlusega seotud riigisisesele dokumendivahetusele, et see ka välistada.

Relika Metsallik-Koppeli ettekanne. Protokollile on lisatud ettekande slaidid „Dokumendivahetusviiside hindamise mudel“.

Arutelu.

Liivi Karpištšenko: Tegelikult võib elektroonilise dokumendivahetuse maht olla juba praegu suurem kui 38%. Kuna meil puudu info teiste infosüsteemide dokumendivahetuse kohta. Samas ei tohi paberi arvestusest jääda välja masspostitused, sest saadetakse välja 20 000–30 000 paberkirja, mis sest, et korraga.

Liis Mesi-Sarapuu: MTA näide masspostitustest, mis puudutab haldusakte, mida isikud ei võta vastu e-maksuametis ja ollakse kohustatud välja saatma tähitud kirjaga. Tuleks muuta seadust, aga ei ole õnnestunud seda saavutada.

Relika Metsallik-Koppel: Peagi algava projekti jaoks on hindamiseks vaja EDHS-e kus kaardistada dokumendivahetusviise. Palun DHN-i liikmetel pakkuda välja asutusi ja süsteeme, kus inimesed on nõus osalema. Sama ka infosüsteemide analüüsi jaoks.

Liivi Karpištšenko: Statistikat kogume 2014.a IV kvartali kohta. See info edastada asutustele. Mõnes asutuses olevat veel vaja selleks teha käsitööd, siis on hea ette teada.

#### **Muud küsimused:**

Liivi Karpištšenko: Palve, et edastaksite oma õigusosakondadele või sisuosakondadele, et kui seadusesse hakkab tulema uus juurdepääsupiirangu alus või mõni kaob, siis tuleks sellest teavitada kohe AKI-t. Seda põhjusel, et tulemas on juurdepääsupiirangute klassifikaator ja sellesse muudatuste tegemine võtab aega.

Infohalduse strateegiat teeb PwC. Töörühmasid on 4-5, neis on eri valdkondade esindajad. Seetõttu ei ole töörühmadesse kogu DHN-i kaasatud, kuid hoiame teid kursis.

RIHA-s EDHS-ide registreerimine ja kasutajaks registreerimine RIHA-s. Survestage oma arendajaid, et nad registreeriks standardlahendused ja seejärel saate teie registreeruda kasutajateks. Edaspidi ei saa rahastada EDHS-ide arendusi, kui sellist EDHS-i RIHA-s ei ole või ei ole tema kasutamine registreeritud.

Liis Laaneloog: Meil on praeguseks registreeritud kõik DELTA kasutajad.

Liivi Karpištšenko: Dokumendihalduri kutsestandardi kavand. Saadame kutsestandardi ettepanekute esitamiseks, kutsekoda soovib ettepanekuid hiljemalt 3. oktoobriks.

15.10.2014 DHN-is on hariduse ja täiendõppe küsimused.

Liis Mesi-Sarapuu: Eesti Postil ei ole enam sooduslepinguid. Väljastusteade maksab 3.01 €.

Seega rohkem elektroonilist dokumendivahetust!

Liivi Karpištšenko: Peaks pöördumise tegema JuM-ile, et kiirendataks HMSi muutmise eelnõu. Sealhulgas ka kättetoimetamise osas, sest asutused pole varsti võimelised kirjade saatmise eest maksma. Palun DHN-i liikmetelt konkreetseid näiteid kulude kohta.

Irina Ivahnenko: Palun tagasisidet juurdepääsupiirangute klassifikaatori kohta. Valmistame ette uuele DVK kapslile üleminekut.

Liis Mesi-Sarapuu: Digidokumentide vahetus. Teised riigid ei aktsepteeri meie digiallkirju ja meie ei saa teiste omi autentida.

Uno Vallner: ID check leht peab olema igal riigil ja sealt peab saama kontrollida.

Liivi Karpištšenko: Loogiline oleks, et kui dokumente vahetatakse kahe riigi riigiasutuste vahel, tuleks digiallkirjaga kaasa ka verifitseerimise info, et riigiasutused ei peaks hakkama kontrollima. DVK kapslis on allkirja info jaoks väljad olemas.

Uno Vallner: Eesti digiallkirjal peab olema allkirja andmise aeg, aga teistel riikidel ei ole aeg kohustuslik. Eesti mõistes on sellised ilma ajata allkirjad kehtetud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Juhataja  
Liivi Karpištšenko

Protokollija  
Alar Teras

Lisa: Relika Metsallik-Koppeli ettekande „Dokumentivahetusviiside hindamise mudel“  
slaidid  
Relika Metsallik-Koppeli ettekande „Masinloetavad avalikud dokumendiregistrid (ADR)“  
slaidid